

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztői szállítás:

Kül. monostortéca 181. szám.

Kiadó hivatal:

Középutca, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorért 1-az 7 kr., 2-szor 6 kr., 3-szor 5 kr., s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek Bécsben Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) és Haasenstein és Voglérnél (Wollzeile 9. sz.).

Nyilvántartási cikkek sora után 20 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeletik.

Megjelen e lap hetenkint háromszor, u. m.

kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.

Előfizetési ár:

egész évre 12 frt, félévre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Pest, április 13. 1867.

(D.) Kétszer volt már királyságunknak miniszteriuma, s mindkétszer az új rendszert kezdeményező miniszterek lelki és testi nyugalmát valóban senki sem irigylhette.

A nemzet, mely 48-ban magától a miniszteri rendszertől, most a restitutiótól nagyot, sőt mindent várt, nyughatatlanul követelte, hogy minden egyszerre átalakíttassék, s e türelmetlenség most is jelentkezik, a miniszterek előtermei zsúfolva vannak kérvényezőkkal, tanácsadókkal, hivatalkeresőkkel, künn, a kik biztatást nem nyerhettek, elkezdnek dühöngeni, mellőket verdesni, bírálgatni a kormányt már most, midőn annak — a mint egyik képviselőnk kifejezte — irósecrétárját sem volt idő bureauxjába jól elhelyezni még.

Csak maga az ügyek áttétele temérdek időt vesz igénybe, a szervezés itt a kormány székhelyén s vidéken megvalóztatása, kinyomozása az alkalmazásra ajánlott egyéniségek képességének, sőt csak a hivatalokérti ezerekre menő folyamodásoknak átolvasása is napokat, heteket vesz igénybe. Ez alatt mindenfelé emelkednek a követelések, mindenki érdemes akar lenni, azért, mert a multban szerepet nem vitt, a jelenben szerepet vinni, sok csak azért hallgat még, mert hivatalát remél, sok csak azért nem zajong Deák pártja ellen, mert ebből van a kormány, mely a hatalmat osztogatja, de az orkán későül, a hatalmat, befolyást nem tűrheti, ki a hatalmon, befolyáson kívül maradt, s itt hamar elfeledkezik a nemzetről, annak jobb sorsáról az által, hogy saját honfainak kezében láthatja kormányát, mely által a kormányon s hatalmon kívül maradó polgár is boldogabb lesz, mint ha örök időkre csak azon axiómával kellene beérnünk: *Solantum est miseris socios esse malorum.*

Mind e jelenségek azonban minket nem csüggesztenek, az előre törekvés a közszellem ébredésével egyszerre áll elő, s együtt ezekkel a tulzott s gyakran nem tulzott követelések, s a méltó s gyakran méltatlan csalódások. Még az is megcsik, hogy a gyémánt alatt marad s a holtstén felülemelkedik, sőt mostani átalakulásunknál, hol két gyűlölt rendszernek még tényezőit is csak megpótolni, nem pedig ez augias istállót kisöpörni lehet, sok keserű csöppet kell a haza nyugalmáért s jövőjeért elnyelnie a tiszta hazafias értelemnek; sokáig s talán örökre kell még gyakorolnunk az önmegtagadás erényeit; de hisz ez közös sorsa az emberiségnek; az egyesek emelkedésénél a szerencse, befolyások, végzettség s sok minden összemenekül, ezek teremtik a sorsot; s igaz a latin szó, non omnia possumus omnes. Akkor erős a nemzet, midőn ha a legjobbakból rendezi is be magát, még ezeken maradnak a legjobbak; s bizonynyal ha a főhatalomra, a kormány élére csak azon hét ember lett volna egyedül kompetens, kiket most miniszterekként tisztelünk, akkor valamelyiknek halálával a külföldről kellene minisztert szerzenünk nekünk is. Ők lettek, mert a bizalom és a párt-combinációk reájuk estek, lehettek volna mások is, s békületlenkedjenek-e emezek, hogy a választás nem reájuk esett? ne örvendjenek-e magának a szerencsének, hogy végre a hazának felelős miniszteriuma lett?

Igy lesz ez végig a szervezésen, alkalmaztatni fognak, a kik érdemeseknek ítéltetnek; s sokan kimaradnak, a kik azintoly érdemesek, de talán véletlenül érdemek nem volt épp annyira ismervé azok által, a kik a szervezésre befolytak; mert hisz tízezerek, százazerek közül ki képes az egész nemzet intelligenciáját ismerni?

Annyi bizonyos, hogy a miniszterium tagjai nagy gonddal tudakozódnak az ajánlott képességek után, s törekvésüktől távol esik a nepotismus, hogy mindamellett a szervezésnél okozhatnak némelyeknek tudtokon kívül praejudiciumokat, az igen természetes, s hogy így békületlenséget kelt a hatalom, az az emberi gyarlóságokban fekszik.

Igy a szenvedélyesebb s pezsgőbb közélet már kezdetét vette, komolyabb s nevetésesebb követelések emelkednek: itt szerényen vár az érdem, ott mellé verdési a char-

latáság; itt a hazát veszte, elárulva látják, midőn az még a hosszas szolgaságból alig kezdett kiemelkedni; ott azt hiszik, hogy csak ők menthetik meg azt. De minket nem szomorítanak az ellentétek, sőt a lázadók sem ijesztenek vissza, míg ellenőkben türelőben látjuk a higgadt polgári öntudatosságot és kötelességérzetet; sőt örvendünk ezen felpezsdülésnek, örvendünk, hogy a közélet s köztevékenységet a pusztában való husz évi bujdosás után elvégre megkezdve láthatjuk.

Végre is ha összehasonlítjuk az első s második miniszterium sorsát; ha amaz a forradalmi idők természetes entusiasmusa miatt inkább tömjenezve láttuk, ezt inkább kényeztetve találjuk.

Zajonghatnak, követelhetnek vendéglőkben, utcaszeglteken, de a közvélemény kompetens tényezői a parlament és az irodalom a helyzet egész horderejét felfogó méltányossággal gyámolítják a miniszteriumot.

E részben még a legszélsőbb párt irodalmi közlönye is, mely a Deák-pártá kigyót, békát kiált, a miniszterium irányában nem ment soba még azon tőrre át, a hol p. o. a márczius 15-ke állott az 1848-ki miniszteriummal szemben.

A nemzet journalistikája nagyon sokat értett, s becsületére válik mostani magatartása akármelyik alkotmányos nemzetnek, anynyivalinkább, mert ma Európában sehol sem oly szabad a sajtó, mint Magyarországon, csak itt lehetett büntetlenül a népfőlséget azal sérteni, mint egyik legszélsőbb magyar lapban olvasám, hogy a parlament többsége kitépte a tizparancsolatból e tételt: „tiszteld a törvényt,” a parlament többsége, mely képviselvén a nép souverainitást, joggal bír bármely törvényt eltörölni s a helyet új alkotni, mely széttépte 48-ban a feudalismus addig sérthetetlen intézményét, mely eltörölte az addig törvényben biztosított dicsaeris rendszert, mely semmisíti és teremti a törvényt, s melylyel szemben az tépi szét a tizparancsolat fennebbi tételét, ki az általa hozott törvényt s határozatot nem tiszteli, sőt az ellen agítal a parlament terén kívül.

A mi helytelen kikelések történtek is, tehát azok a hatalmat bíró többségi párt, nem pedig a kormány ellen történtek; és így bizonyára áll azon állításunk, hogy ha bár mostani miniszteriumunkat is a türelmetlen követelések által zaklatva láthatjuk, de sem annyira, sem oly hangon nem, mint zaklatott, a nemzet legegyszerűbb fiaiból alkotott 1848-ki miniszterium.

Ezen, a politikai higgadság határain még mind belől álló parlamentarizmus s journalistikai magatartás, reméljük, hogy a következő meggyűléseken is viszhangra talál, s ha a politikai érettség ezen örvedetes jelensége a nemzet közgeniusában gyökerezettnek fog a municipiumok magatartása által is feltűnni; akkor meg lehetünk nyugodva abban, hogy hazánk vissza nem fog zuhanni azon mély örvénybe, honnan ez esztendő kiemelte; akkor meg lehetünk győződve, hogy sem külbatalmi beavatkozások, sem cromwelli dictaturák nem fenyegetik alkotmány-ügyünket, hanem a törvényhozás és egyezkedés rendszeres eszközeivel lesz helyreállítva hazánk csendje, nyugalma, fejlődési képessége, s a honpolgárok anyagi és szellemi jobbléte.

Kegyeletlen rombolás.

Hogy hazánk műemlékeiben, mult időknek építészeti maradványaiban talán szegényebb más országoknál, annak oka nem ott keresendő, mint ha őseink e tekintetben is hátrább maradtak volna másoknál; mert hogy egy szent építészet, mint az erődítvényi műveletekben fajunk nagyobb szerű építészeti emlékeket tudott létrehozni, arról itt ott szorványosan fenmaradt építészeti műemlékeink kezkeskednek. Ha azonban aránylagosan kevés számú maradtak fel ilyen, annak okát a honunk fellett átviharzott, dúló harcokban kell keresnünk; mert nálunk nemcsak vad mongol, török, tatár pusztított, hanem ezekkel versenyt dúltak a nyugati hódítók is, s egy Castaldo, Bástia, Mihály vajda, Caraffa, Akton, Veterani bizonynyal több műemléket pusztított, mint a vad pogány; mert hadműveleteik főiránya volt mindent a földdel egyenlővé tenni, nemcsak az élő lényeket, hanem azok

alkotásait is kiirtani. Mit aztán ezek meghagytak, valljuk be, hogy azokból nem kevés önhanyságunk miatt is semmisült meg.

Utóbbi időkben azonban a régészet nálunk is kedvező lendületet nyert. Muzeumaink működnek e téren. Lelkes szakférfiak álltak az ügy élére, s mindenfelé kibát a felfedezendő régiségek megmen-tését eszközölő szózatuk, s szavukra mindenütt éléd a régi műemlékek iránti kegyelet. Annál fájdalmasabb, annál vétkesebb, midőn mivel korunkban, és éppen a műveltségnek egyik központján, muzeumunk székhelyén adja elő magát oly mű-esonkítás, oly vandál eljárás, mely minden jobb érzés-tnek keblét fellázítja.

A sajtónak kötelessége a közérdekek felett örködni, kötelessége minden szellemi jogsérelmet az igazságnak sújtó fegyverével részrehajlatlanul ostorozni, s azért jelen esetben is hallgatnia nem szabad, mert fel nem szólalnia nemzeti bűn lenne.

Az eset ez:

A kolozsvári székesegyházban az oda ragasztott torony által elrepszett boltozat biztosítására két támaszpótot emelnek, ehez kö kellett, ezt pedig a templom szentélyének déli oldalán lévő dombosodás alatt sejtett al-építkezésekből hitték legkényelmesebben kiaknázhattai, egyszersmind elenyészetteti a talajnak ezen emelkedést, mely az esővizet az egyház alapfalaira terelte. Oda állítottak tehát néhány napszámot, s minden utasítás, minden felvigyázat nélkül ásatni kezdték a helyet. Az ázás csakhamar tömör boltozatra vezetett, ezt betörték, s kiszedett köveit szükség szerinti idomba tördelve kezdtek öbe rakatni. De e boltozatban több felirat, alatta sok becses síremlék volt, ezek is minden kimélet nélkül összetörtettek, eldaraboltattak, s mire néhány ügybarát észrevette a vandál műrombolást, már késő volt, valamint eredménytelen volt fellépésük illetékes helyen, hogy ha már hozzá kezdték legalább az ásatást rendszeresen folytassák, hogy így ezen építkezések lét-ték megőrzésére lehessen. Ez iránt semmi intézkedés nem történt, sőt volt mit tenni, mint önzsebbükből adott jutalomért a munkások által egybegyűjtött s szétördelt darabokat, s így azokat összeillesztve sikerült mégis megmenteni néhány feliratot, néhány belyegjegyes római téglát, melyek főként azért nagyfontosságúak, mert eddig csak sejtélem volt, hogy Kolozsvár helyen egykor római gyarmat feküdt, e téglák azt most kétségtelenné teszik, s mutatják, hogy a helyen, hol most gyönyörű székesegyházunk büszkélkedik, hajdan római építkezések állottak, melyeknek anyagját a templom építéskor felhasználták.

Eként csak néhányak figyelmeztetése s áldozatkészségének köszönhetjük, hogy csak valami is megmentődhett e titkosított építkezések műemlékeiből, melyeket az anyaföld századokon át feltékenyen rejtgetett keblében azért, hogy egykor a mult kételyeinek felderítésére, a tudományos nyomozások vezetésére adatokkal szolgáljanak; s most szerencsétlenségre oly kezekbe jutottak, melyek kimelytelenül összerombolák azt, mit idő s a vad századok romboló dühe maga is megkímélt.

Az ásatásnak nem lévén más célja, mint az anyagnyerés, miután a javát kiszedték, az egészet össze-vissza fúrták, újból betöltötték, s most még azt sem lehet tulajdonképpen biztossággal meghatározni, hogy az eredetileg mi volt, legfőlebb a talált sírkövek, s a munkások által kegyeletlenül ide-oda dobott csontok engedik azon következtetést vonni, hogy az egy — a nagyobb egyházaknál szokásos — temetési kápolnának volt al-temploma vagy kriptája. E sejtélem ma biztos tudat lehetne, ha az ásatások rendszeresen szakértők felügyelete alatt történtek volna, s a mellett, hogy a tudományosság építészeti-történelmi adatok nyomára akadhat vala, egyszersmind a kívánt kö-mennyiség, sőt még több is meg lett volna nyerve.

Már most kérdjük, hogy az az 5—6 köből kö, melyet onnan nagy erőlködéssel kiszedtek, megérdemelte-e ezen helyrehozhatlan rombolást, ezen szárgenletes műconkítást? Kérdjük, hogy ha itt a műveltségnek követelt központján ilyen történetnek, miként várjunk régi műemlékeink iránti kegyeletet és kiméletet távoli vidékeken? S nem méltán jajdul-e fel minden önzéretes hazafi, midőn látja a rombolás sötét geniusát, honnan a világosságnak a tudományos kegyelet malasztjának kellene szétszűrőznie, nyomdokaiban azon egyház-főnököknek, ki saját zsebéből annyit költött régi műemlékeink fenntartására, áldott nyomdokaiban azon Haynaldnak, ki fáradságos kutatásokat, utazásokat a tudományosság érdekében, ki önmaga csepegett hiteinek keblébe a régi műemlékek kegyeletének szent érzetét, ki Európa egyik legbecsesb szel-

lemi régisége, a magyar alkotmány iránti hazafihűség s kegyelet adóját oly szépen rótta le, midőn később volt püspöki széket elhagyni, mintsem e kegyeletet megtagadja.

És midőn kötelesség érzetétől áthatva ezen felszólalást, ezen megróvást tesszük, midőn a tényt a nyilvánosság ítélőszéke elébe terjesztjük, tesszük azt menten minden ingerkedéstől, a legszen-tebb indoktól vezettetve, tesszük azért, hogy felszólalásunk egy intő szó legyen a jövőre nézve, mely az ily — mivel századunkra szegységet hozó — eljárásoknak utját állja, tesszük azért, hogy tudva legyen mindenki előtt, hogy a sajtó, a tudományok barátai éberen örködnék s részrehajlatlanul megrónak minden rombolást, minden közkinces elfecsérlést, bárholonnan jöjön is az.

Egy katolikus.

Községi szervezet és papválasztási szabály, képviselői alapján, az erdélyi ev. ref. anyaszentegyházban.

(Folytatás.)

Lássuk a választási törvényt magát általánosságban, és különösen a papválasztás viszonyában.

Általános elv az, hogy a választási törvény annál jobb, minél inkább megfelel az állam közérdekeinek, minél szabadabb elvű, minél inkább elzárja az utat, hogy az egyéni befolyások céljaikra felhasználhassák.

Protestáns fogalom szerint az ő egyházi szervezetének, leginkább a demokratiai elveken nyugvó alkotmány felelhet meg, a pedig annál jobb, minél szélesebb alakra van fektetve. A kérdés alatti szervezetben tehát észrevehető azon hiány, hogy legalább a nagyobb városokban lakó oly honoratiorokra, kik nem rendes fizetűi az egyház községének, ki nem terjesztette a választás jogát, minden képviselői alkotmány, maga az 1848-ban alkotott magyarországi is, a honoratioroknak tekintet nélkül mint fennebb említve van, a westfalai és rajnai egyházi szervezetek e jogban részeltetett a parochiában lakó minden egyháztagot, olyakat is, kik nem rendes tagjai az egyháznak; a honoratiorok tudniillik hivatalban, tudományban, művészetben nyilvánuló értelmiségek, ha szintén anyagi segédlemmel közvetlen be nem is folyhatnak az egyházi élet fenntartására, de tesznek annak erkölcsileg, szellemileg, tudományilag annyi szolgálatot, mely a rendes tagok fizetésével felér, tehát a választásban részeltetés joga a nagyobb városokban méltán megilleti őket.

A bírálat alá vett egyházi választó-törvény, lásd fennebb II. k. 9. §. a képviselők számának és választási módjának meghatározását keblü intézkedésnek hagyta fenn. Ez ág mezt nyit a kormányzóknak egyéni nézetük s befolyások érvényesítésére, a mint érdekükben van, valamint kivinni vagy gátolni, mert esetek szerint szaporíthatják a képviselők számát s a választási módot ahozképest zártta vagy nyitlta alakíthatják.

Az 1865-ben kelt papválasztási törvény XVI. fejezet 1. pontja jelesen nyit szavazatot rendel ezen szavakban: a szavazók nem írott szavazatot adnak, hanem előszörál mondják meg a biztosoknak szavazatokat halkal. Ez nem biztosítja a szabad választás függetlenségét, sőt ág mezt nyit erkölcsi nyomásra, és lehet eseteket felidézni arra, hogy közgyűléseken általános felkiáltással nyilvánított választási közakarattal szemben, néhány tagok kívánságára megtartott titkos szózatolás, ellenkező eredményt állított elő, mert nem a közfelkiáltással kijelölt egyént választotta a titkos szózatolás; és az erkölcsi nyomás annál veszélyesebb hatást gyakorol az eredményre, minél hatalmasabbak s kifejlettebbek az egyéni befolyások a választók tömegére. Ez az oka annak, hogy minden képviselői államokban a titkos szavazás van alkalmazva, s maga a westfalai és rajnai protestáns egyház-alkotmány is a titkos szavazást rendelte meg, valamint nem felel meg a képviselői alkotmány elveinek az sem, hogy a választásokat egyházi hivatalnokok vezérlék, sőt Észak-Amerikában a választási törvény annyira ki van fejtve, hogy az egyesült államok elnökének választását nem merték meg magára az egyes államok összegét képviselő testületre se bízni, hanem oly választó külön gyűlést alakítottak, melynek semmi egyéb tárgya ne legyen, mint a csupán választással foglalkozás, mely azzon, a mint a választás befejezve van, többé nem létezik; ezt tették azon okból, mert a képviselők egy évnél több időre lévén választva, attól tartottak, hogy ha az elnök választása a képviselőkre bízatik, ennek tagjai jóval a választás előtt celszövények eszközöl-

felhasználhatatlan, midőn másfelől a rögtönzött választók ismeretlenek maradnak azon napig, melyen a választásnak történni kell, s ez okból azt is meghatározták, hogy a választók minden egyes állam-ban egy napon szavazzanak, de a nélkül, hogy egy központi helyen összegyűljenek, nehogy a gyűlések izgatások színhelyévé váljanak, mely okból az egyes államokbeli választó külön gyűlések az egyesült államok központi kormánya helyére a tanács elnökének ezmeve, nem a többség szavazatának eredményét, hanem az egyes szavazók laistromát küldjék fel, ki a szövetségi tanács és képviselők háza színén és tagjai jelenlétükben felnyitja a laistromokat s számba veszi a szavazatokat, választási jogot pedig az elnök választásánál senki se gyakorolhat, ki az egyesült államok kormánya alatt álló valamely fizetéses hivatalt vállalt. *)

Vizsgáljuk az egyházi szerkezetet külön a pap választására vonatkozólag.

A pap nem áll oly viszonyba az egyházi községgel és annak tagjaival, a melyben állnak az egyház tisztviselői s presbyterei; ezen utóbbiak meghatározott rövid időre választatnak s évenként egyharmad részben új választással megújítatnak, s ha a bizalmat veszítik, mások állítanak helyükre; de nem így van a papi egyénnel, ő életére állandóan választatik meg, ha kötelességet teljesít, s erkölcsös magaviseletét, melyet a canon eleibe szabott, melyre fogadást tett, megtartja; de ha azt akár hivatali körén belül, akár a közéletben magaviseletével megszegi, nem lehet amugy rövid uton a bizalomvesztés után csupa tisztujtással kiszavazni s helyébe mást állítani, hanem kereset alá kerül, s csak az egyházi ítélő hatalom mozdíthatja el állomásából; ugyanazért a papválasztás az egyházi államéletbe legfontosabb dolog lévén, a legovatosabb s biztosabb intézkedést igénybe veszi. (Vége következik.)

Sajtónálak a 45-dik számú „Közlöny”-ben, községi szerkezetet képviselő alapszabályok: 9-dik sorban, kerüllet: köteles szó helyett. 31-dik sorban, megválasztásra: megválasztottára. 53-dik sorban, kor: kar helyett. 57-dik sorban, marta-léka: morzsáléka. 84-dik sorban, házja: hatása.

Municipalis élet.

Kolozsmegye felső-körletének érdemdús képviselője Zeyk Károly államtitkárrá lett kinevezése folytán — mint tudva van — új választás — alá kívánván vetni magát, a képviselőház cinőke Szentiványi K. átiratot intézett Kolozsmegye középponti választmányához, miszerint az újválasztás végrehajtása iránti intézkedéseket tegye meg.

Ennek folytán a középponti választmány f. hó 18-dikán b. Huszár S. alelnök elnöke alatt a megyeház termében ülést tartott.

A választás napja május 8-dikára tűzött ki Gyaluba, az előbbi szavazatolt bizottság vezetése alatt, s a multkor már megállapított összeírás alapján. A szabályszerű kihirdetés elintéztetett, s a jegyzőkönyv ülés végén hitelesített, annak egyik példány a 1847/8-ki V. t. cz. 22. §-lye értelmében a levéltárba, a másik a m. kir. belügyminiszteriumhoz felküldötti határozatokat.

Követelőtünk — ki lenne más, mint — a köztisztletben álló hazafi, ki szép pályáját megyénkben kezdte felkarolva a közbizalom által, ki e közbizalmat kitűnő képessége és kristálytiszt hazafi jelleme által oly fényesen és sokszor kiérdemelte, Zeyk Károly, kinek érdemei közméltányságban a királyság központján azon megtiszteltetés érte meg, hogy ezen egyik képviselője a képviselőház alelnökévé választott, s ki e bizalmat bizonyára nem vesztette el azáltal, hogy a magyar miniszterium ajánlatára államtitkárrá kinevezetett!

Zeyk Károly felüláll azon, hogy szükség lenne javára az irodalmi korteskedéshez folyamodni, s mi sietni fogunk e derék hazafit megtisztelni bizalmi szavazatunkkal, mely egyszersmind bizalmi szavazat lesz a miniszterium iránt.

Ellenkövetelőtünk nincs is. Tehát: éljen Zeyk Károly! Tordátfalvi.

Belső-Szolnokmegye. Dézs, ápril 16. — Tegnap és ma megyénk az alkotmányos újjászülés kezdetleges ünnepét tartá. Torma Károly újon kinevezett főispánunk fogadá a megyei és városi testület üdvözlő küldöttségét a megye házában. A városi tanács főhadnagy Péchy Imre, a választott közönség szónok Róth Pál és a megyei birtokosság Szamosújvár országgyűlési képviselője s megyénk érdemes fia Gajzágó Salamon vezérletek alatt külön-külön fejezte ki lelkes beszédekben üdvözlését s áldáskívánatait. Torma Károlyt mindenik testület, mint a megye reményének személyébeni megvalósulását, mint a közbizalom zálogát köszöntötte, s mindeniknek lelkes szavakban válaszol, s ígérte, hogy habár elődök Weér Farkasnak helyét államférfiúi bölcseségekben s lángszellemben nem is pótolhatja; de hazafi törekvése, a megye ügyére irányított munkássága, nemzet- és vallás-különbőség nélküli részrehajlatlansága, igazságossága által igyekszik főispáni hivatalát hasznosítani; felhívta a megyei értelmiséget öt önzéstelen jótanácsaikkal, közreműködéseikkel gyámolítani, nehéz

pályáján őszintén segíteni, türelme és hazafi kitartására szolítva a még mindig nehéz körülmények között a megye remélt és biztos kilátásban levő alkotmányos átalakulását. Higgadt, szerény, mely politikai belátást tanúsító és közbizalmat támaztó beszédei — illetőleg feleletei — lelkes éljenek követték. A magán házak és a középületek nemzeti lobogóktól ragyogtak. Este Barna Bálint városunkból éppen ma távozó színtársulata főispánunk tiszteletére díszelőadást rendezett. „II-dik Rákóczi Ferencz fogsága,” Szigligetnek jeles színműve, adatván elő. A színház tele volt közönséggel, s ezáltal is örömet nyilatkoztatva Torma K. főispánján.

Délután 4 órakor a megyei és városi nagyszámú értelmiség a városházához vonult, hol megyei főorvos Szöcs Sámuel elnökül választatván; Gajzágó Salamon éves és alapos beszédében előadta: miképp a főispán kinevezésével a megye alsó kerülete képviselői nélkül maradt, s az új képviselő választása küszöbön van; kifejezte: minő kellek kívántatnak egy képviselőben a haza jelen átalakulási időszakában, mekkora szilárdság, rendületlen hazafi büszs, a törvények és alkotmány iránti tántoríthatatlan ragaszkodás, s különösen hazánk érdekeinek mely ártérte s felfogása, tiszta, szeplőtlen jellem, és ő ilyennek ismeri Torma Istvánt, 48-ban e megyét jelesen és híven képviselt hazánkfiát, s részéről ajánlja követjelöltül. Általános éljenre tört ki az egész gyűlés. Azonban Torma István részint családi körülményei, részint azon okból, hogy fiatalabb erőnek kíván tért engedni, a jelöltségről önnepélyesen lemondott. Ekkor Betegh Kelemen, a megye 61-ben választott alkotmányos alispánja, s most magános birtokos, erős és tántoríthatatlan jellem, igaz hive az alkotmánynak, minden szépet és nemeset hűn lángoló hazánkfiá tüzett ki jelölt gyanánt, kinek személyében közegyetértéssel megállapodván, két kinevezett küldött által a gyűlés színe elébe felhivatott, holott örömtüdvözlések s kitörő éljenek között megjelenén, s a bizottság közgyűlésének személyében helyezett bizalmat megköszönvén, az alsó-kerület részéről a képviselői állomást megnyerhetni, legszentebb örömeinek tartja, s egyszersmind politikai programját is felolvassa, melyben Erdély unióját a 48-beli törvények alapján, a megyei rendszerrel a felelős miniszterium mellett, mint az alkotmány védőbástyájának, s a hazafiság s állambölcséség fejlesztő tüzhelyének megtartását, a magyar haza, mint szent István országának teljes integritását, a nemzet államéletének független és alkotmányos kifejlését, a különböző nemzetiségek mindazon kívánalmainak teljes méltatását, melyek az ország egyöntetűségével s történelmi alapjogaival nem ellenkeznek; szövegtörvény, ház, szabadság, jogegyenlőség, integritás, megyei autonómia s független önkormányzás mellett nyilatkozik; kifejezvé, hogy személy nevéhez nem ragaszkodik, hanem ha tiszta hazaszeretettel s vallott politikai nézeteivel megelégszenek, e mellett a benne helyezett bizalmat megköszönve a követséget elvállalja. Beszédét sokszoros éljen szaggatta meg, s bizton állítjuk Torma Károly helyett Betegh Kelemen lesz megyénk alsó-kerületének képviselője. A választás pedig, mint a mai nap tartott központi bizottmány elhatározta, május 2-dikán leendő Dézsén, a megye székvárosában. A választás az első választáskor történt törvényes, az országgyűlés által is hitelesített, összeírás szerint fog történni. Vajha megyénk alkotmányos restitúciója is minél előbb bekövetkeznék, hogy a jelen nyomasztó anomáliából már valahára bontakozhatnánk ki! Zúmlén.

2388. t. szhoz. — 1867.

Hivatalos helyreigazítás és felhívás.

A „Kolozsvári Közlöny” folyó évi 45. szám alatt „Különlék” rovatában Alsó-Fehérmegyéből hozott közlemény ellen.

Vonatkozott közleményben elősorolt tény valósága e következő: Alvincz járási szolgabíró Zeyk Antal által folyó hó 9-én csehországi A. Bleskovic városi születésű, Alvinczre házasság útján letelepedett L... F... az ottani kisebb birtokosságnak és közlakosoknak templomból kijövetelük alkal-mával, hozzájuk intézett beszédében a nagyobb birtokosi osztály ellen, ellenségeskedésre izgatás vét-ségének vádjáért, előleges fogságba téve, e megye tisztségéhez bekisérte, a ki hason cselekmények terhelő gyanuja alatt állott már korábban is, sőt zugirkászati foglalkozásának tovább folytatása esete-re, a károly-felhárvai volt járás hivatalnak 1867. évi 3050. sz. a. kiadványa szerint, Alvincz közsé-géből kiutasítással volt megintve. Nevezettnek ügye illetékes további tárgyalásra haladéktalanul áttétet-vén a m. törvényszékhez, már ennek feladata a fennforgó tényálladékok alaposabban kinyomozni s a bűnösség kérdésében itélni. *)

Minthogy nevezett szolgabíró ezen cselekmé-nyéről, a közlemény modorában előadás rendén, egy fűdel alatt maga a t. id. szerkesztőség, rethor-ricai figurákba burkoltan, jónak látta ezen megye

kormányát a közvélemény és felsőbbség előtt gya-nus színben tüntetni fel az által, mintha ezen me-gye kormánya törvénytelen eljárásait felfejtő szá-mos közlemények birtokában lenne, s hogy azokat csupán e megye kormánya iránti kegyes elnézés-ből, az illető közleményeknek a szerkesztői ko-sárba dobásával, kívánna gyöngédséget tanusítani; az elnézés leple alatt ezen gyanúsítást határozot-tan és a gyöngédség igénybevétele nélkül vissz-a-utastitjuk, mert az öngazolás alkalmat nyújtó nyílt és férfias vádat még alaptalansága esetében is többre becsüljük, mint a mézes szavak ful-lánkját.

Alsó-Fehérmegye kormányának nincs oka és szüksége cselekményeit a t. szerkesztőség „el-né-zése” által a nyilvánosság elől elrejteti — azért ezennel hivatalosan felhívja, hogy saját organumai-tól kapott közleményeit felrétve „a türelmesség erényét” szóról szóra bocsássa közre, s tovább „ne hallgassa agyon.”

Vagy ha a t. szerkesztőség maga tudja „azon számos sérelmeket, melyek a kormányzat tapintat-lanságai és hibái türelmes elfátyolozására” nem ér-demeselek, lépjen ki azokkal nyíltan és részletesen. Avagy ha azok közlése ellenkeznek a sajtó rend-szabályllyal, és így kiadhatók nem lennének: ter-jessze a felsőbbség elébe, hogy így, vagy amugy út nyíljék az igazolásra. Ellenestere a t. szerkesz-tőség — ha nem is Alsó-Fehérmegyét, mert itt ki-sebb nagyobb mértékben a körülményekkel ismere-tesek lévén, mindennek tudják az okát; de a nagy közönséget méltatlanul s minden ok nélkül tévútra vezetheti, az illetőket pedig a felől győzi meg: hogy ez elzatosan oly eljárást követ, mely minden „morallal” ellenkezik.

Az Alsó-Fehérmegye tisztségének N.-Enyeden 1867. ápril 16-kán tartott üléséből:

Pogány György, Drémár Károly,
főispán. m. igt.

E fogalmazvány első része (alig egyharmada) a dologra szól; hivatalos felvilágosítást ad az al-vinczi esetről, melynek leírását — éppen mert min-den animositást kerülni akarunk — nem adtuk ki, csak kivonatilag pár sorban, s megjelöli a szem-pontot, melynélfogva azon tisztségnek semmi kifogása, hogy egy alvinczi birtokos zsandárokkal ki-sértetett a megye székhelyére. Akár helyes e fel-fogás, akár nem, igen is, tartozunk azt tudomásul venni, sőt — mint kijelentettük — vártuk is annak beküldését.

De a „hivatalos helyreigazítás” többi része, melylyel valóban feltűnő sajátságoskedés mellett kétannyi tér vétetik igénybe, kájnáltraméltó expec-toratio, a mi hogy ily modorban miképp talál egy hivatalos irat keretébe, aligha valaki indokol-hatná. S ez utóbbi nem hivatalos hangon irt részek kiadásával nem tartóztunk!

Miért adjuk hát ki? Talán megdöbbenünk arra, hogy kiadása az osztrák sajtótörvényre való vonatkozás miatt követeltetett? Koránt-sem! Mi joggal elmondhatjuk: alios ego vidi ven-tos. Hanemhát ha oly nagy kedvű van az illetők-nek magukat a nyilvánosság terén eléfélkel bemu-tatni, hát ne mondhasák, hogy elzártuk őket a sajtószabadság élvezetétől.

S minthogy hivatalosan fel vagyunk hiva-a szabad discussio sorompóit megnyitni, tehát ez-után, ha éppen kívánják, megtehetjük, s tán tenni is fogjuk. Nekünk mindenesetre kellemesebb lesz — ha a tér engedi — független hazafiak nyilatko-zatait kiadni, mint azokat elhallgatni s magyaráz-gatni, hogy várjuk bizalommal, a felelős miniszte-rium bizonyosan nem fog bezírkér-főispánokat ki-nevezni, s ha a mostani tisztviselőkkel nincsenek megeledve — ugyan hol is imádják a proviso-rium embereit? — a megyegyűlések nem sokára kiválogathatják a javát, a többi kiszavazás után elküldhetik oda, a hol a bors terem.

Ne tegyük ezt többé? Nincs semmi szüksége Alsó-Fehérmegye egy hivatalnokának se arra, hogy mérsékeljük a restauratio után sovárgó hazafiak tü-relmetlenségét? Sőt oly hangon hívják fel, mintha csupa angyalok kara boldogitná azon megyét a provisorium áldásaiban. Talán felesleges is lenne ott minden restauratio?

Alsó-Fehérmegye jelenlegi prov. tisztségének bizonyára vannak érdemes és tiszteletreméltó tag-jai, a kiket egy közelebbi kilátásban levő alkotmá-nyos restauratio a törvényes tisztikar tag-jaiavá is fel fog avatni; eziránt nincs kétségünk Nem tudjuk e tiszteletreméltóbb egyéniségeknek birja-e helyeslését a fennebbi elemű. Annyi bizo-nyos, hogy ha van függetlenségét alárendelt hely-zetében is megóvni tud, csak egy elfogulatlan tagja is azon tisztikarnak, az meg fogja nekünk engedni, hogy ez irat szerkesztése nem a legszerencsésebb sugallatból eredett, hogy az abban foglaltató tul-zások és szurkálások a hivatali méltóság csorbája nélkül bátran kimaradhattak volna, s egy „főis-pán” (!) manupropriája igen is olcsóvá lesz, ha ilyen polemicus cikkek alá is eltévedhet. Részün-kről hasonló nem látnunk, s ezennel egy pár arany s egy butella 30 esztendő aszszuszölő-bort tűztünk ki pályadíjúl annak, a ki párját megmutatja. De nézetünk szerint ez unicum!

Mi nem akarjuk a visszatorlás jogát egész animositással felhasználni. Csak annyit mondunk, hogy a tulságos értekenykedéssel, mely semmi bí-ralatot se akar tűrni, a provisorium alatt megélhet-tek a megyefőnökök és hivatalnokai, de az alkot-mány helyreállítása után még a miniszterek léptei-nek ellenőrzése s bírálása is a nyilvánosság s a sajtó jogához tartozik. A ki ezt nem tudja meg-

szokni, az elbűcsuzhatik ezután a közpályától akár A.-Fehérmegyében, akár egyebütt.

A mi azon megyében tán méltán elkedvetle-nedet hofiak vágyai és érzelmeinek stb. szellő-ztetését illeti, nem a mi dolgunk. Mi csak annyit mondhatunk ismételve, hogy nem egy iratot juttat-tunk a papirkosárba, melyet bizony nem örömet olvastak volna N.-Enyeden, mert — biztosíthatunk mindenkit — bizalmi feliratok akár a főispán urhoz, akár a tisztség tagjaihoz intézve nem valának azok.

Azzal végezzük: adjon Isten azon derék me-gyének mielőbb oly főispánt és tisztviselőket, kik — mert a közvélemény emberei — tűrni szoktak a nyilvánosság teréni bíralatot, s még ha valóban méltatlan és nem csak képzelt sérelem orvoslását kellene is keresniök, nem hivatkoznak az osztrák sajtótörvény paragraphusaira!

Obajtás, mely talán mielőbb teljesülni fog, s mely bizonyosan nem áll ellentétben azon megye ismert hazafias közszellemével.

Szerk.

Hivatalos közlemények.

(A „Budapesti Közlöny” után.)

A magyar kir. miniszterium intézvénnyé

a megyék és szabad kir. városok közönségeihez.

A felelős magyar miniszterium, a mint ő Fel-sége legmagasabb bizalmából az ország kormányát átvette, hogy az alkotmányos élet működését újból megindíthassa, első teendőjének tartá: az alkot-mány alapját, a nemzet és intézményét, a köztör-vényhatóságokat helyreállítani, s e célból sietett azon eljárásra nézve, a melyet a törvényhatóságok visszaállítása körül a mai helyzet körülményeinek képest követendőnek talált, a törvényhozói testület-től felhatalmazást kért.

A midőn a kormány, az általa indítványozott országos határozat alapján visszaállított..... hatóságot, alkotmányos életének küszöbén hazafiai bizalommal üdvözli, nem mellőzheti el, hogy a..... közönség figyelmét fel ne hívja, nagy hord-ejére azon átalakulásnak, a mely a felelős mi-niszterium kinevezése által az ország kormányzati rendszerében történt, a mely mind a kormányra, mind pedig a köztörvényhatóságokra nézve új irány-pontokat jelöl ki.

A szabadság végelemezésben nem más, mint az önkormányzat joga. E jog alig van valahol szé-lesebb alapra fektetve, mint nálunk: helyhatósági intézményeinkben. Ezekben tehát a nemzetnek oly kincse rejlik, a melyre nem lehetünk eléggé felté-kenyek.

De e mellett nem szabad felednünk, hogy minden alkotmány, ha a szabadság igényeinek megfelelni akar, csonka, bevégezetlen mű, a mig minden intézményeit nem ugyanazon elv, nem az önkormányzat elve lengi át.

Ennélfogva kell, hogy a köztörvényhatóságok önkormányzata mellett az országos önkormányzat is fennállhasson. Ennek pedig gyakorlati feltétele: a felelős kormány s annak rendelkezési joga.

Erkölségi és anyagi felvirágzásunk, nemzetünk összes jövője attól függ, a mint e két, egyiránt fontos intézményünk életműködését egymással ösz-hangzásba hozni akarjuk és bírjuk.

Nem lehet a kormánynak nem éreznie, hogy közvetlen a lefolyt nehéz időszak után, mely a nemzetet passiv ellentállásra, mint egyedüli hazafiai erény gyakorlatára, kényszerítette, a nemzet érzi-letének, eszmemenetének átalakulnia nem könnyen lehetséges; de mindemellett meg van győződve a kormány, hogy a gyakorlati élet legjobban fogja föltüntetni a két rendszer akadálytalan közremű-ködésének még elhárítandó nehézségeit és maga a nemzet eszélye, higgadsága és politikai érettsége mielőbb kijelölendi a törvényhozás számára azon utat, mely a két rendszer teljes öszhangzásához vezet.

Ez öszhangzást addig is, míg a törvényho-zás e téren részletesen intézkedék, nem lesz le-hetetlen eltalálni, ha minden egyes kérdés eldön-tése körül azon elv lesz irányadó, hogy a hatósági érdekek fölött a hatóság, az országos érdekek föl-tott pedig a felelős kormány van hivatva első sor-ban örködni.

A mig tehát egyrészt a kormány ígéri, hogy a köztörvényhatósági autonómia jogait tiszteletben fogja tartani, ugy másrésztől bizalommal elvárja a hatóságok hazafiságától és bölcsességétől, hogy közreműködésük által a nemzeti kormány tekinté-lyét és erejét emelni fogják.

A nemzet iránybani felelősségben, melyen mint szilárd alapon nyugszik az alkotmányos kor-mányzat rendszere, osztóznak a megyei és városi bi-zottmányok is.

A bizalom, mely a választás által irányukban kifejeztetett, nam csak hatósági jogkörről ruházta fel, de felelősség kötelemével is terheli őket.

A felelősség érzete kell, hogy vezérelje a bi-zottmányokat a tisztviselők választása körül; kell, hogy a magán érdekek, a rokonsági, baráti érzel-mek, a nemzetiségi és felekezeti rokonszenvek re-signatiójával, a tisztviselők megválasztásában az erkölsi feddhetlenség, a jellem és képesség szol-gálgjának irányadókul.

A választott kétes erkölsisége foltot hagy a választó-testületen is. Képességének hiánya akadá-lyul szolgál feladata teljesítésében.

A provisoriumok változandósága által jogerelmében megintatott nemzet valódi igazságszolgáltatás után eped. Gyors, törvényes és szigorúan igazságos bírások csak törvényben jártas és széplőten jellemű bírák által érvényesíthető.

A bírák megválasztásában tehát szigorú eljárást követel a kormány a nemzet nevében és annak érdekében.

A közigazgatás a közélet kívánalmának mértékéhez képest, folyton növekedő tevékenységet igényel, s ezért a felelős kormányzat lényegéből folyólag, az együttműködésre hivatott közegeknek, a kormánynak és hatóságnak összhangzó működése szükséges.

Jövőnk biztosításának tényezői közt nem kis szerepet játszik azon erkölcsi reputatio, a melyet hazai intézményeink korszerűsége és életrealitása iránt ébresztünk sikerül.

Ennélfogva minden lépés, melyet a kibontakozás terén előre teszünk, kell, hogy egy nagykorú nemzethez méltó legyen; kell, hogy megszilárdítsa körülöttünk azon meggyőződést, hogy Magyarországra mint hajdan, úgy jövőben is a gyakorlati szabadság fenntartása érdekében fontos hivatalos vár.

Ha a nemzet ezen hivatás horderejét kellően méltányolja, s másrészt nem téveszti szem elől, hogy ezentúl minden ballépése vagy mulasztása többé nem az eddigi gyámhatalom, hanem saját erkölcsi hitelének rovására esnék, ha a köztörvényhatóságok ez irányban fogják fel és teljesítik kötelezettséget: akkor megoldva lesz a nagy feladat: a felelős kormányzati rendszernek az önhatósággal összhangzó és egyáltalán alkotmányos szabadságunk állandó biztosítása.

A nemzet reményli és óhajtja ezen feladat megoldását, s felségének felelős kormánya őszintén csatlakozik a nemzet reményéhez és óhajához. A siker biztosítása a törvényhatósági bizottmányok és tisztviselők kezei közé van letéve.

Hazafiai üdvözléssel

Kelt Buda-Pesten, 1867. évi ápril 10-én.

A magyar kir. miniszterium: Gr. Andrássy Gyula, m. k. Gr. Festetics György, m. k. Báro Eötvös József, m. k. B. Wenckheim Béla, m. k. Lónyay Menyhért, m. k. Görovc István, m. k. Horváth Boldizsár, m. k.

— Haynald Lajos, carthagói felszentelt érseket, ezennel kalocsai érsekké kinevezem.

Kelt Budán, 1867 évi Szt.-György hava 5-én. Ferencz József, s. k.

B. Eötvös József, s. k.
vallás- és közoktatási m. k. miniszter.

KÜLFÖLD.

A bécsi „Mgpost“ távirata szerint f. hó 4-én Kopenhágában és Stockholmban francia-dán-svéd véd- és dacszövetség kötött, mely a skandináv szárazföldi és vízi haderőt francia vezérlet alatt Franciaország rendelkezésére állítja oly bizonyos esetekben, melyek felett a francia császár határoz. A távirat hozzá teszi, hogy e hír hiteles forrásból eredt.

FRANCIAORSZÁG. Párisból írják a „Köln. Ztg“-nak: „Minél inkább előhaladnak a hadikészületek, annál inkább belátják a hatalmasságok, mily irtozatos következményei lehetnek egy háborúnak Francia és Németország közt és tartózkodnak minden sértő kifejezéstől vagy őszinte nyilatkozattól: Benediktinek meg van hagyva, hogy kerüljön minden értekezést, ígéretet, ajánlatot, Moustier-nak szintén — ki aztán a legviszátartóbban hajlong Goltz előtt. Párisban elvárják, hogy mit mondanak az 1839-ki szerződés alairól. Ezek értesítvék, hogy Franciaország nem kívánja bekebelezni Luxemburgot, de azt igenis kívánja, hogy a porosz csapatok belőle kivonuljanak. — Grammont így, azon tudósítást hozta ide Bécsből, hogy Ausztria minden módon ki akar maradni a háború játékból. — A belga király Párisban kitűnőleg fogadtatik, tegnap Napoleon herceget is meglátogatta. — A hivatalos lapok most nem igen durvák; az „Estandard“ állítja, hogy Luxemburg neutralizálása csak kohlomán, mely által csak azt akarják bebizonyítani, hogy ezen német föld csak akkor lenne boldog, ha Franciaországba bekebelezetnék.“

OLASZORSZÁG. A jelen viszonyok között nagy jelentősége van az új olasz miniszterium alakulásának. Közöljük azért kimerítő kivonatan azon beszédet, melyben Rattazzi az új kormány programját kifejté: E beszéd így hangzik:

„Uram! Érezzük feladatunk súlyos voltát. A nemzet függetlensége immár biztosítva van. Most azon kell lennünk, hogy a belhellyel foglalkozunk, és hogy mindazon bajokon segítsünk, melyek a rövid pár év folyamában befolytattak nagy események következményei. Újja kell szerveznünk adórendszereinket és beligazgatásunkat. Annál könnyebben megoldhatjuk e nagy célt, miután szabadok, függetlenek vagyunk, miután nem vagyunk semminképp sem lekötve sem a külfölddel, sem a belfölddel szemben.“

„Már eleve is kinyilatkoztatjuk, hogy az általunk rendre javaslandó intézkedéseknél ama alapelvek fognak nekünk zsinórmértékül szolgálni, melyekről a nemzet pár nappal ezelőtt közmegegyezéssel

a király fenséges szavaiból értesült. Tekintettel leszünk az utóbbi ülésszak folyamában előterjesztett törvényjavaslatokra, melyek több fontos tárgyra, mint az államszámvivősegi ügyre, a központi igazgatás rendezésére vonatkoznak. Fél fogjuk használni azon alapos és lelkiismeretes tanulmányokat, melyeket a kamara bizottságai e tárgyakban tettek, és a célszerű módosításokkal fogjuk előterjeszteni a parlamentnek e javaslatokat. Célunk az, hogy az igazgatás egyszerűbbé, az adószedés biztosabbá és olcsóbbá, a hivatalnokok sorsa biztosabbá váljanak.

„Más, már kidolgozott és közelebb előterjesztendő törvényjavaslat a hadsereg szervezésére vonatkozik. Annál sürgetőbb dolog, hogy a parlament e törvény vizsgálatát siettesse, miután nemcsak oly intézmény jövőjéről van szó, mely biztosíték is, bécsület dolga is, hanem ettől függ ama kérdés megoldása is, vajjon mennyire lehet a katonai költségvetésben megtakarításokat tenni. A magunk részéről elfogadjuk minden reduciót, mely a hadsereg védképessége és az állam biztossága megengednek.

„Külön bizottság foglalkozik a tartományok és községek rendezésével, miről szintén törvényjavaslatot terjesztünk elő még ez ülésszak folyamában. E javaslat lényege a legszélesebb decentralisation sarkallik, s teljes autonómiát nyújt a tartományoknak és községeknek.

„A költségvetés elfogadásán kívül más intézkedésekre is lesz szükségünk, ha meg akarunk felelni a pénzügyi követeléseknek. Amde ezen intézkedéseket lehetetlen ez idő szerint pontosan meghatározni. Rövid időn lelkiismeretes előterjesztést teend a kormány e tárgyra is. Ez intézkedések közt első helyen állanak azok, melyek az egyházi javak liquidációjára vonatkoznak. Ide tartoznak továbbá az állam által biztosított nagyobb munkák rendezése, a hitelügy s t. e. f. tárgyak, melyek az ország gazdasági életére és fejlődésére nézve nagy fontosságú bírnak.

„Künnnek e vázlatból vállalatunk nehézségei. De e nehézségek csak felbátorítanak bennünket, mert meg vagyunk győződve arról is, hogy a nemzet elutasíthatatlan szükségleteivel szemben előtűnnek a pártviszályok. Számítunk önként erővel közreműködésre és bizunk benne, hogy el fogjuk érni célunkat.

„Így mutatjuk meg Európának, hogy az olaszok nemcsak függetlenségüket kivívni és nemzetté alakulni tudtak, hanem hogy meg tudják ömni és szilárdítani is e függetlenségüket, midőn belservesztésükről gondoskodnak.“

NÉMETORSZÁG. Berlin, ápril 15. A bir. parlament mai ülésében történné a szavazás az összes szövetség alkotmány-tervezete felett, az 230 szóval 53 ellen elfogadtatott; ellene szavaztak: a szélső baloldaliak, a lengyelek és a particularisták. — Kantag a lengyelek nevében eme nyilatkozatot tevő: Miután az utolsó eszközök, melyekkel az északi szövetségbe való bekebelezéstünk erőszakos tényét meggátolni törekedtünk, meghiusultak, — megbízásunkat, óvas mellett, ezennel letevesztük.

A „Nord. Allg. Ztg“ így ír „Poroszország a luxemburgi kérdésre vonatkozólag nem bocsátott ki jegyzéket; erre nincs is ok, minthogy egy oldalról sem kezdett ez ügyben tárgyalásokat. Poroszország a maga követéit csupán a tényálladék iránt értesíti; s általuk ama hatalmakat, melyek az 1839-iki szerződést garantírozzák, ezen szerződés feletti nézetük közlése végett kerestette meg. Ez ügyben semmi egyéb nem történt.“

OROSZORSZÁG. A „D. Allgm Ztg“ következő tudósításokat hoz a lengyel határról: „Az orosz kormány azon nézetből indul ki, miszerint a keleti kérdés e nyáron fog fegyverhatalom által megoldatni, az előtt nem lehet kétséges, ki a katonai rendszabályokat a lengyel királyságban figyelemmel kíséri. Majdnem naponként érkeztek az utóbbi hónapokban a vasutakon ágyúk és azonnal tovább délfelé küldtetek. Ugyan oda indítottak majdnem az összes lovasság, mely közép és északi Lengyelországban volt elhelyezve, és a gyalogság, mely a télen át nagyjából szabadon volt, szakaszonként érkezik be ápr. 13-áig, hogy azután szintén délre menjen. Ehhez járul, hogy a raktárak e télen ismét megtöltettek és e vasuti igazgatósághoz azon kérdés intéztetett: hány csapatot tudna, a közlekedés megzavarása nélkül, naponként szállítani? Ha az orosz lapok a fegyverkezésről szóló külföldre került tudósításokat, meghazudtolják, annak nincs jelentősége, és ha azt állítják, hogy Oroszország nem gondol arra, hogy Konstantinápolyt hatalmába kerítse, annyiban van igazuk, minthogy Sz.-Pétervárt igen jól tudják, hogy ez idő szerint lehetetlen, a Bosporust birtokba venni, és hogy egyelőre be kell azzal érniük, hogy ha sikerül, a félhold megdöntése és a kettős keresztnek feltűzése a Hagia Sophiára. Ezt azonban ugy hiszik elérhetni, hogy a Balkán-félszigetet lakó keresztények általános felkelést rendeznek és az Oroszországgal szoros kapcsolatban álló fiatal görög király ezáltal oly helyzetbe tétetik, hogy trónját Atheneből Konstantinápolyba áttelhesse. Többet Oroszország pillanatnyilag nem kíván, többi a jövőre marad.“

KÜLÖNFÉLÉK.

* Gróf Mikó Imre, magyar kir. közlekedési miniszter ö excia tegnap városunkba érkezett, családja körében töltendő a szent ünnepeket.

— Hivatalnokok visszaélései Erdélyben. A „Hon“ írja, hogy egy terjedelmes levelet kapott Erdélyből, melyben a provisorius hivatalnokoknak hosszú bírlajstroma foglaltatik, s melyből az ottani állapotok ismertetésére és tartatlanságára a számos adat közül csak néhányat sorolunk elő. Dobokamegyében többeket tudna nevezni a hivatalnokok közül, kiknek szerzeménye hét év alatt adósságaik lefizetésével együtt megüti a 20 ezer frtot. Egy másik, Kolozsban egy év alatt 4 szilrke lovat szerzett s oly fogaton járt, melyen még főispánja sem járt, e mellé a szegény oláhokon egy turma juhot is requirált. Harmadik egy nyulasi jó birtokú nemes s 48 előtti táblabírót zandárokkal vitette maga elébe, s derésre buztatva egy megbotoztatta, hogy a szegény és fájdalom miatt egy hétre rá meghalt. Tordamegyében pénzsikkasztáson is érettek; egy pedig 10 vékás jó földet vett el egy szegény obsitostól az ezred válasza kiadásáért. Marosszéken több hivatalnok olyan kőházakat építtetett, mint a vásárhelyi székház. S mindezen előszámoltak egyen kívül mind magyaroknak nevezik magukat, s mi több, okvetlenül meg akarunk hivatalaikban maradni. — A provisorium történetéhez hozzánk is küldtetek be adatok.

— Balázsfalváról (Alsó-Fehérmege) írják a „Debatte“-nak: Román községekben már ismét újra kezdődnek a magyarok ellen a legdurvább tetlegességek és kihágások, a hatóságok ezeknek megakadályozására természetesen semmit sem tesznek. Így e napokban történt, hogy egy román népsöpredékből álló csoport Kovrig T. ur ablakait, ki egyike a környékbeli legtekintélyesebb földbirtokosoknak, kövekkel beverte, csupán azért, mert neje egy nemzeti színi kalitkát akasztott ki az ablak elé. A nép fenyegetőzött, hogy még más uton is fogják indignatiojukat kifejezni, ha K. ur merészkedik — magyar érzelmeiket tanusítani.

— Frank, volt osztrák hadügyminiszter, folyó hó 13-án Párisban meghalt.

— Magyar czimeres lapbélyeggel jelent meg a „Mármaros“ közelebbi száma. Hanem azért csak stempli a stempli! jegyzik meg a „Fővárosi Lapok“.

— A most egybehívott horvát országgyűlés teendői, a bán hirdetménye szerint, csak arra fognak szorítkozni, hogy a hozzá intézendő királyi rescriptumot tárgyalás alá vegye s e tárgyalás eredményét azután ő Felsége elé terjessze.

— A lapok érdekes személyi híreket hoznak. Így a „M. Polgár“ írja, hogy hír szerint Dózsa Dániel és Bethlen Farkas gr. miniszterialis tanácsosokká, Hosszu fogarasi főkapitányává, Mikó Mihály pedig marosszéki főispánig fog kinevezetnek. E hírek még nem valósultak, s mi be akartuk várni, míg bevégezt tény gyanánt közölhetjük. A „Lloyd“ pedig már ezelőtt pár nappal hozá hírt, hogy Aldulean János a marosvásárhelyi kir. ítélőszék alelnöke, s ugyanazon tábla ügyései igazgatója Szentgyörgyi Imre miniszteri tanácsosokká, — Ocsvai Ferencz és Conrad Mór országgy. képviselők osztálytanácsosokká az igazságügyi miniszteriumhoz, — Leményi Ferencz, Dobokamegye volt alispánja, a cultus- és oktatási miniszteriumhoz osztálytanácsossá, Börmches Frigyes képviselő pedig a legfelsőbb erdélyi törvényszékhez az elhnynt Róth udvari tanácsos helyébe tanácsossá fognának kinevezetnek.

— Hazafi örömmel s egész elégtételérzettel vesszük azon tudósítást, hogy Haynald Lajos ő nmlgának kalocsai érsekké lett kinevezetése bevégezt tény. A magas szellemű s hazafias érzelmi, érdemkoszorus, igazi magyar főpap ezen fényes polczra emeltetése bérezeink közt a legkellemesebb benyomást teendi.

— Hunyadmegyében gr. Kun Kocsárd képviselőnek főispánna lett kinevezetése folytatn megtűrült képviselői állásra — a „Korunk“ tudósítása szerint — gróf Lázár Kálmán a „Pesti Hirlap“ szerkesztője lép fel; ellenjelöltje Kendeffy Árpád lenne.

— Beküldetett szerkesztőségünkhez: Vértelen diadal a polgári békéttirés jutalma. Két egyházi beszéd, melyeket Toroczkon az unitáriusok templomában márcz. 3 és 10-kén mondott Koronka Antal unitárius lelkész és esperes.

— Le az álarczozsal! Szamosújvárról jó hazafiai köréből felvilágosítást nyervén, az ezen cím alatt beküldött czikk tárgyában, s egyszerűsmind kérdés intéztetvén hozzánk, nem mondhatnánk e le annak kiadásáról, ezennel kijelentjük, hogy a cikket már előbb visszaadtuk szerzőjének, tudatván, hogy lapunkban annak tért semmi esetre se nyitunk.

— Beküldetett szerkesztőségünkhez: Petőfi Sándor válogatott költeményei. Elbeszélő költemények. Pest. Emich G. 1867. Diszkiadás. Ára 2 frt 80 kr. Ugyancsak Emich Gusztáv kiadásában megjelent: Magyarország népszokásai, összegyűjté Reső Ensel Sándor; ára 1 frt 80 kr. A hazai fenyítő eljárásra vonatkozó szabályrendelet 2 dik füzeté, hiteles adatok nyomán összeállított Reső Ensel Sándor, ára 80 kr. Történelmi csarnok, életkor és jellemrajzok, szerkeszté Hanthó Lajos, ára 1 frt 50 kr. Tolnai Lajos beszélei, II. kötet, ára 2 frt 50 kr. Ugyanazon szerzőtől „Életképek“, ára 1 frt 50 kr. Clemenceau története, írta ifj. Dumas Sándor, ára 1 frt 20 kr. A magyar politikai szónoklat kézikönyve, 2-dik kötet, kiadta Toldy István,

történeti vázlatlalt Toldy Ferencztől. A jó gyermekek könyve, Flórától, 2 füzet ára 40 kr. Viszonyaink és teendőink, azon okok, melyek köznemzeti fejlődésünket gátolják és azon elvek s intézmények, melyek ezt előmozdítanak, Kubinyi Lajos-tól, ára 2 frt.

— Dézsakna, április 16. 1867. — Miután az „Idők Tanuja“ április 9-ki 82-dik számában, a „Kolozsvári Közlöny“ április 4-ki 41-dik számában általam közölt tudósítást, „hogy r. kath. püspök önnlaga magyar kath. községünkbe oly tanítót küldött, ki mitsem tud magyarul“ r á g a l m a z s -nak (!) s a „K. Közlöny“ és t. olvasói m y s t i f i c á l n i (!) akarónak véleményezi; *) kötelességemnek tartom ezen sorok által mind a szerkesztő ur, mind e becses lap t. olvasói előtt tudósításon valóságát megújítani; s az „I. Tanuja“ is meggyőződhetik felfogása alaptalanságáról, ha tudomásul veszi, hogy községünk — miután a tanító a m. kir. állampénztárból veszi fizetését — a m. kir. oktatástügyi miniszteriumnál kérvényez ezen baj orvoslása végett; s továbbá meg fog győződni az „I. Tanuja“ „határozott visszautasításának“ hatálytalanságáról, ha megtudja, hogy lelkészünk kénytelenített a dézsi szt-Ferencz-rendiektől egy papi növendéket kérni, a ki a nagyhéteni isteniszolgálatoknál a kántori teendőket végezze; mert a tanító, ki egyszersmind kántor, saját szavai szerint: „kann nicht ungarisch singen.“ S...r.

— Árkosról f. hó 15-kéről írják nekünk: Ürmösi unitárius iskolatanító, Barabás Miklós, folyó áprilbó 4-kére virradólag házából eltávozván, neje hajnalfele észrevette, hogy nincs ágyában, s körültekintve átlátta a házban maradt öltönyeiről, hogy csak egy kurta kabátba, lábravalóba, meztelen lábba kellett kimennie. Után kezdett látni, hová lett el, megtűdödéssel tudta meg, hogy nincs a telken. A közelebbi házaknál tudakolás se talált reá; nem találtatott az egész faluban; nem sehol. A harang által lármajel adatott, s a nép keresésére indulván, virradással fölfedeztetett a nyoma ki a faluból a megáradott Olt folyóhoz. Bement az Olton átjáró hidasba, de abból visszatért; más helyen viszont az Olt partjára ment, onnan is visszatért; harmadik helyen is a nyoma az Olt partjára vezetett, de a honnan már nem volt visszatérő nyoma. Közél oda halva találtatott a vízben egy behajló fűzfánál megakadva. Igen jó tanító s nagyon becsületes ember volt, mintegy 40 éves. A számalom és részvét záporkönyei kísérték sirjába a szegény közkedvességi szerencsétlent. Szokása a népnek, ily eseteknél az okok felől véleményezőleg sokat beszélni; de a kik ez eset titkához közelebb tartoznak, a néhaiakon vérlázát s ezzel kapcsolatban tán elmezavarodását bizonyos kontár gyógyszernek tulajdonítják, melyet a néhai mellbaja ellen vett volna be.

— Sz.-Udvarhely, apr. 16. A székeley-udvarhelyi casinó-egyletnek a következő ápril 28-án rendes közgyűlése leend, mire nézve az illetők hivatalos tisztelettel figyelmeztetnek. A casinó-egylet igazgató választmányának határozatából közli Zajzon Ferencz, egyleti titkár.

— M.-Vásárhelyről írják nekünk folyó hó 14-ről, hogy Szépné Mátrai Laura asszony e hó 4-től 13-ig tartott vendégszereplése nagyon szép sikerrel folyt le. A közkedvességben álló művésznő, hétszer lépett fel, s mindannyiszor nagyszámu, válogatott közönség előtt mutatta be mindig átgondolt s átértett művészi játékát. Átalában régóta nem halmoztak el őt színművésznőt a méltánylás anynyi s oly egyértelmű jeleivel, mint őt. Előkelő társas körökben is kiváló figyelem tárgya volt, különösen a nők részéről lön megelőző szíveséggel kitüntette. Ezek lepték meg jutalomjátéka alkalmával is számos, értékes szalaggal kitett babér- és virágkoszorúval s egy szintén értékes gyűrűvel.

— A kenyérmezei-emlékre királyi fő-kormányiszki fogalmazó Lugossi József ur ivén **) a helybeli polgári társalkodóban adakoztak: Lugossi F. 1 frt 50 kr, Bányai Viláls, Bartha János, Fekete Mihály (ref. tanár), Ferenczi József, Szász Domokos, Szász Gerő, Gegő József, László József, Magyar Mihály, Medgyesi Tivadár, Stitz János, Szabó Ádám, Tamási János, Csulak Dániel 1—1 frt; Albisi László, Böhm Mihály, Csehi Sándor, Ferencz Józsi, Jánosi Gerő, Laczkó Elek, Zattler Mihály 50—50 krt. Ujabb adakozások és befizetések: Endes Gábor 2 frt, Kovásznai József, Raksányi Turoci István, Pál Gyula, Istváni István Jakabb Bogdán 1—1 frt. Összesen 24 frt 50 kr. Kolozsvárt, 1867 Szt.-György hava 7-ken. Közli: Miksa György.

— A „Politik“ felelős szerkesztője Kaspar, a budai katonai főparancsnokság rendeletének közlése következtében már befogott, s mig némelyek azt állítják, hogy báró Benstnak közbeszólása folytat a „Politik“ és „Narodny listy“ felfüggesztetése elengedtetett, mások meg oda nyilatkoznak, hogy

*) Sajnáljuk, hogy a jeles kath. lap ily vaktában használt kifejezésekkel S. urat feljogosította e rendszabításra. De mi szükség is mindjárt csak rágalom, gyanúsítás és mystificationnak keresztelni azt, ha valaki orvoslandó hibákra ügyelmeztet a nyilvánosság terén? Ez soha se vezet célra, s ezt né-mely hivatalnok urak is megfontolhatnák! Szerk.

**) A „Kolozsvári Közlöny“ „Korunk“ tavali 97-ik számában közlést nyilvános számadásomban az ez iven megjelenő összeg 20 frt 15 krt tett, Hegedűs S. és Antalfi S. elhalálozván 1 frt 50 kr, Jancsó Károly pedig eltávozván, 1 frt vált fölvehetetténné.

Skrejskovsky, a „Politik“ kiadója, rendeletet kapott volna, hogy lapját szüntesse meg, a mit ő azonban tenni vonakodott. A szerkesztői lakáson tartott szigorú házmozgás nem vezetett kellő eredményre. Az országgyűlési centrum interpellálta a helytartót a szerkesztő elfogatásáért. Báro Kellersperg megígérte, hogy fog válaszolni.

— Prágából távirják, hogy Rieger és Palaczky, távirati uton az igazságügyminisztert értesítették, hogy Kaspar szerkesztőnek fogvatartása a nép közt nagy izgatottságot szít. A miniszterium meghagyása folytán Kaspar „provisorisch“ szabadon bocsátott.

— Az erdélyinek nevezett arad-szebeni vasút részvényeire és elsőbbségi kötvényeire az aláírások be vannak fejezve. Részvény aláíratott 13,600 db, elsőbbségi kötvény 13,500 darab.

— Az egész Tiszamentét most az áradástól való félelem foglalkoztatja. A töltések mindentűt felügyelet alatt vannak, az ártól megrongált helyeket gyorsan kiigazítják. Utánzásramelőt példát nyújt különösen Szeged városa, hol a töltések fölötti szakadatlan örködés mellett egy vízáradási bizottság is alakult a fenyegető veszély ellenében szükséges intézkedések megtételére.

— A honvédelmi m. k. miniszterium vezetésével megbízott miniszterelnök úr ő nagyméltósága megkeresése folytán a m. kir. pénzügyminiszter úr ő nmlga, a múlt évi hadjárat alkalmával katonai szolgálmányokat teljesített és kárt szenvedett pozsonygyei birtokokok, községek és lakosok részben való kártalanítására 86,000 o. é. frtnyi előleget bocsátott a honvédelmi magy. kir. miniszterium rendelkezésére, mely összeg miniszterelnök úr ő nmlga által a pozsonyi jövedéki fő- és adópenztárnál az illetők részére haladéki nélkül leendő kifizetés céljából már utalványoztatott.

— A koronázási ünnepélyek rendje felett folyó tanácskozások. Ő Felsegeik már két héttel a koronázásnak meg meghatározandó napja előtt fognak Buda-Pestre érkezni. Ő Felsegeik, megérkezésük alkalmával a pályaudvaron mindkét főváros küldöttsége által fogadtatván, a vacsi uton végig, a Deák-terén, a Deák-utczán, a színház-terén és a Dorottya-utczán át fog a bevonulási menet a lánczid felé haladni. Ő Felsegeik megérkezése és a koronázás közötti napok egyikén fogadandja a király az országos küldöttség kezéből a koronázási hitlevelet. A szent korona, valamint a koronázási jelvények három napig lesznek közszemlére kitéve. A koronázási napot megelőző estvén a két testvérváros minden harangja egy óra hosszat fog szólni. A koronázás napján a budai táborvezető országos költségen nagy népnépnep rendeztetik; 400 akó bort titnek csapra, s több ökröt nyársra huznak. Hogy a kivilágítás benyomása nagyobb szerül legyen, az csak egyszer, még pedig a koronázási estvén rendeztetik. A lánczid-ter facsemetéi nem esnek áldozatul az ünnepélynek. A városi albizottságnak a fő lovászmester ural egyetértésben sikerült oly rendezési módot találni, mely szerint nemcsak a fák kiirtása szűkségtelenné válik, hanem a fasorok maguk is a programba fölvételnek. Míg t. i. az előbbi terv szerint a koronázási menet, a kardvágás alkalmával, négyszögbe lett volna föllállítva a királydomb körül, újabb megállapodás szerint háromszögben áll föl a menet, melynek egyik oldala a királydomb mögött az utcászorral, a másik kettő a királydomb előtt a két irányban terjedő fasorral képez párhuzamot. Az „Európa“ vendégfogadóban ötven szoba béreltetett ki a diplomatai kar számára. A lakbér, mint értesültünk, nem oly exorbitáns, mint azt némelyek állították, 50 szobáért két hétre 25,000 forintot fizetnek.

— A koronázási paripa. B. Kempen ezredes felsőbb parancs folytán már szerzett a koronázási ünnepélyhez alkalmas paripát. Ezen ló tiszta fehér mén, körülbelül tíz éves, és ugyanaz, melyet Fernkorn öntődjében az Eugen szobor készítésénél mintául használtak. Erős, izmos alkatú és jelenleg az ünnepélyes célra betanították. Az első gyakorlatok már megtartattak vele, mely alkalommal kísérletképp kendőket lobogtattak, hurrah-kat kiáltottak, sőt még pisztolyokat is süttöttek el, hogy a tüzös paripát minden eshetőségekre előkészítsék. Mindaddig a telivér állat szilárdan viselte magát, azonban ezen gyakorlatok a koronázási napig egyre fognak folytattni.

— Tüsköly zab helyett. Németország több vidékein sikeres kísérleteket tettek a tüsköly-nagybani termelésével, nem ugyan kenyérgabának hanem zab helyett takarmánynak. Előnyeik közé tartozik pedig mindenek felett, hogy szárazabb fekvés és könnyű homokos természetű talaj mellett rendszerint kielégítő terméssel fizet; — későn öszszel, sőt ha az időjárás kedvező, még tél folytán is vethető levén, szárazabb tavaszi időjárás alkalmával a zabnál biztosabb termést is ad; kemény ondója (polyvája) és magvai miatt a madaraktól kevesebbet szenved; e mellett a fűszög és rozsdának sincs anynyira alávetve; míg egyenlő körülmények között majdnem kétszeresen többet fizet a zabnál. Alig létezik gabna, mely a termés bizonytalanságának s ennélfogva az árfolyam ingadozásának jobban kitéve lenne, mint a zab, s e végből csakugyan megérdemelné, ha olyan fekvésű és minőségű talajon, hol a zab termesése biztonsággal számolni nem lehet, a tüskölyvel, hazánkban is kísérletek tétetnének. Takarmánynak polyvástul együtt megdarálva legcélszerűbb felhasználni.

Az erd. muzeum részére 1867. évi márczius havában beküldött adományok jegyzéke.

I. Könyvek s kéziratok: A christianiai kir. egyetemről, nyomtatványaiából 6 köt. — A bécsi cs. akademiától, nyomtatványaiából 2 köt. és 7 füzet. — A pozsoni Verein für Naturkunde től, Verhandlungen 8. 9. Jahrg. 1865—1866. — Bántó Sámuel től, Ariost's Rasender Roland. 1—3 Thl Stuttgart. 1855 — Libloy Schuller Frigyes től, Das Processrecht der Siebenb. Ungarn und Szekler. Hermannstadt. 1867. — Böhm Mihály től, Grimm, Grammatik der hochdeutschen Sprachlehre Constanz. 1843. — Dr. Oroszhegyi József től, 18 Niersis Preces 24. lingvis editae. Venetiis. 1837; Erdély aranyvidéki orvosi szempontból és Román élet a mai oláh földön (saját kéziratai). — Simén Domokostól, Árkosi Benedek Imádságos könyve (Kézirat).

II. Régiségek és érmek: Pechy Lászlótól 1 ezüst érme. — Vasadi Gyulától egy ón emlékérem. — Simon Jánostól 2 ezüst, 9 rézpénz. — Dr. Oroszhegyi József től egy kő és egy sárgaréz-csésze török feliratokkal Kis-Ázsiából. —

III. Természeti tárgyak: B. Józsi Páltól Várfalváról egy eleven ifjú sas. — Csató Jánostól 20 db kövület és kőzet a Silből, 40 példány kövült csiga és kagyló Hunyadmegye különböző helyeiről. — Buda Matildtől egy magurai kőzet tömve kövült csigákkal. — Kremnitzky Jakabtól 19 kövület példány a szász-lónai határról. — Halmagyi Sándortól egy Grypha arcuata nevű kövült kagyló a m.-sárdi határról.

Közi

Finály Henrik titkár.

Nemzeti színház.

Csütörtökön, ápril 11-kén Dráguss és neje jutalom- és búcsujátékul adatott Sakespeare-nak „Harmadik Richárd király“ című tragédiája. Hogy egy ily nagyszertű és számos személyzetet kívánó darab jól adassék, arra hiányzókat az erők, s így az előadás nagyon vonatva ment, bár Dráguss a czinszeretp ügyes felfogással és tapintatosan játszta, s midőn a vérengző vad jellemű uralkodót, ezen iszonyt gerjesztő szörnyet, egész borzasztóságában állítá elő, akkor a szenvedélyek kifejezésében, főként, midőn Annának szerelmét bevallja, a kellő erőt és hatályt fejté ki, s azért igyekezett is a kis számú közönség koszoruk s minden felvonás után megújuló zajos tapsok és kihívások által méltánylatát és elismerését nyilvánítani a távozó művész iránt.

Pénteken, ápril 12-kén Eliznek Balla Z. által fordított „Müller és Miller, vagy a két candidatus“ című vigjátéka adatott, egy mulattató bohózat, melyben Beresényiné a beszédes társalkodóné szerepét sok élénkséggel és helyes fogással adta, ugy Zádor is az oktondi ügyefogyott Candidatus szerepében tökéletesen helyén volt, s gyakran jóízű nevetésre fakasztotta a közönséget, miért meg is tapsoltatott. Ezt követte „Matrózok a fedélzeten“ című operette, ugyanoly szereposztással, mint a multkor.

Szombaton, ápril 13-kán Széphegyi Teréz jutalomjátékul adatott Donizettinek örök szép „Borgia Lucretia“ja, Koszoruk és tapsvihar fogadta a kedves művésznőt kiléptekor, és a méltányos elismerés és kegyelet e gyöngéd adóját teljes mértékben kiérdemelte zengzetes és érdelem melege áthatotta szép énekével, melylyel az egész darab folytán, de főként a végjelennél kitüntette magát. E reménydús fiatal művésznőnél már rövid itt léte alatt is előhaladást tapasztaltunk, hangja mindég kellemes és zengedelmes volt, de főként, mint kezdőnél, hiányzott a szinpadit otthonosság, s mozdulatainak, taglejtésének plastikai kegyelme, e tekintetben is azonban örvendetes előhaladást tapasztaltunk, s gyakorlat és tanulmány által bizonyonyal azon jelességre emelkedend, melyre hivatottnak hisszük; Weisz Johanna Orsini szerepében helyesen és szépen énekelt, ugy Fekete is Genarot — egy hang felakadás s néhány rozsz intonatio kivételével — türethetleg adta. Közönség nem oly nagy számmal, miként azt Széphegyi T. kiérdemelte volna.

Vasárnap, ápril 14-kén Langer Victor karmester jutalomjátékul ének- és zeneestélyt rendeztetett, s bár jötekonyezel is volt egybekötve, a mennyiben a jövedelem negyedrésze a magyar zene segélyző egyet javára ajánlatott fel, s bár jeles zeneszerzőnk — kinek zeneszerzeményei oly nagy hatást idéztek elő a magyar zenevilágban — méltánylatot érdemel vala, mégis a közönség nagyon kis számmal jelent meg, mit leginkább annak tulajdoníthatunk, hogy most egymásután nagyon sok bérletszünet volt. A műsorozat következő volt: 1-ső szakasz: 1) Nyitány Strobl H.-tól, előadta a zenekar. 2) Magán ének Belizár dalműből, énekelte Széphegyi Teréz. 3) Egyházi ének magán- és férfikar által, zenekisérettel, szerző Langer Victor, előadta Fekete I. és a karszemélyzet. 4) Magyar dal Sz. V.-tól, énekelte Nagyné Huber Ida. 5) Megfagyott gyermek, költemény b. Eötvös Józseftől, szavalta Kovács Ella. 2-dik szakasz: 1) Változatok Weber utolsó gondolata felett, szerző Strobl H., előadta a zenekar. 2) Kettős dal Mendelssohntól zenekar-kisérettel, énekeltek N. Huber Ida és Weisz Johanna. 3) Gazda ömlengései Tompa Mihálytól, szavalta Beresényiné. 4) Magyar dal Kovács Endrétől, énekelte Széphegyi Teréz k. a. 5) Férfikar zenekisérettel, Langer Victortól. A szereplők közt ki kell emelnünk Huber Ida gyönyörű érdeleműs énekét, ugy Széphegyi Terézt is, ki főként Kovács Endre Magyar dalát meghatóan énekelte, valamint sikerültnek mondhatjuk Mendelssohn költői dalát is, melyet N. Huber Ida és Weisz Johanna összevágó pontossággal énekeltek el. Beresényiné Tompának a divatkor rombolásait oly jellegzőleg festő költeményét kellő élénkséggel s jeles hangszolozással szavalta el. A kis Kovács Ella pedig oly szépen szavalt, hogy kitapsoltatott, mit ő egy műsorozaton kívüli csinos költeménynek élénk elszavalása által köszön meg. Végül nagyon sikerült márvány-csoportozatokat mutató néma-képletek zártak be az élvezetes előadást.

A házi zenekör pénzalapjának növelésére kedden, e hó 16-kán hangverseny rendeztetett a nemzeti színházban. Örömmel láttuk az ezen alkalomra egybesereglett számos közönséget, mert tudtuk, hogy e hangversenytől függött élete vagy halála ezen jóra való egyesületnek, mely az emelkedettebb zenének fejlesztését, egy helyi zenekar kifejlését tűzte ki nemes feladatául. Ez este mind működvelők, nagyrészt a zenekör tagjai, működtek, s a részrehajlatlan bírálatnak is be kell vallania, hogy a működő tagok egyenkint mind megfeleltek a várakozásnak, a gazdag műsorozat minden száma aként volt betöltve és kivive, hogy semmi kívánni valót nem hagyott fenn, s valójában ennél összességben és sikerültebb működvelői előadást még nem láttunk Kolozsvárt.

Nem lehet feladatunk, hogy az egyes darabokat, az egyes működöket — kik egy nemes célra áldoznak tehetségeiket — bírálat alá vegyük, még jelen esetben sem, midőn mindenkiről csak dicsőítőleg és magasztalólag nyilatkozhatnánk. Legfőbb köszönetet s hálás elismerést fejezhettünk ki irányukban, kik a közjó érdekében oly nagy lelkiellátást ajánlák fel közreműködésüket, legfőbb a nemes törekvés okmányaként ide iktatjuk e hangverseny műsorozatát, mely következő:

1. Nyitány „Zampa“ dalműhez Heroldtól, előadják a házi zenekör és a cs. kir. zenekar tagjai.

2. La favorite, ábránd, — Millio Nerótól, előadják b. Bánffy Ernő és Sigmund Ákos urak. — Zongorán kíséri Ibner Gyula ur.

3. Kettős „Borgia Lucretia“ operából Donizettitől, éneklék Markováczné Kuna Mari és Bereczné Kuna Vilma asszonyok. Zongorán kíséri Berecz Ede ur.

4. Égi szózat Neldytől, zongorán és harmoniumon előadják: Sigmund Eliza k. a. és Sigmund Dezső ur.

5. Ode a l'amour hegedű és zongorára Willmerstől, előadják: Boér Gergely és Ibner Gyula urak.

6. A then romjai nagy zeneköltemény Beethoventól, két zongorára ártira Liszt, előadják: b. Huszár Ádámné és Mósé Gizella k. a.

7. Magyar dalok Berecz Edétől, zongorakísérettel éneklék: Bereczné Kuna Vilma asszony.

8. Hunyadi-nyitány Erkeltől, előadják: a házi zenekör és a cs. kir. zenekar tagjai.

Az 50 működőnél többet számláló zenekar — mely a katonai zenekarból, a házi zenekör tagjából volt egybe szervezve — teljesen kielegette a magasabb műigényeket, két darabját egybevágó összhangzatos pontossággal játszta. Fáradhatlan szorgalmu zeneigazgató és jeles zeneszerzőnk Berecz Ede vezetése alatt, kinek nemcsak e hangverseny vezetése, hanem a házi zenekör szervezése és vezetése körül is nagy érdemei vannak, oly érdemek, melyek csak az öntudat és a nemes kötelesség-teljesítés önzérzetének jutalmául bírnak, oly érdemek, melyek minden anyagi haszon nélkül csak a nemes lelkesedés kuforrásából erednek, s azért helyén van, hogy a méltánylat és hála itt nyilvános kifejezést nyerjen. És kapcsolatosan a közügy érdekében köszönetet kell kifejeznünk a zenekör fáradhatlan buzgalmu jegyzője Hincz György iránt, ki a rendezés körül fáradhatlan buzgalmat fejtett ki; Fehérváry iránt, ki a színházat díjtalanul engedte át; Demjén László iránt, ki zongoráit díjtalanul adta ez estére át, egy a működő tagok s a katonai zenekar iránt is, kik közreműködésükkel e hangversenyt lehetővé tették, ezen hangversenyt, mely a már-már veszélyeztetett házi zenekör fenmaradását legalább egyidőre biztosítja. A tiszta jövedelem körülbelül 100 forintot tesz.

UJ POSTA.

— Az „Avenir nationale“nak jelentik Lyonból: „Néhány nap óta az itteni pályaudvaron ropant mennyiségű hadkészet, ágyuk, mozsarak és golyók lettek kocsira rakva. Az ágyuk levételnek a talpról s darabszámra jól elzart kocsiakra tételnek, úgy, hogy útközben senki semmit észre nem vehet. Egy más levélben olvassuk: Hadkészetünk kelet felé szállítottatott. Az összes tüzérség elment. Négy nap alatt Lyonból 125,000 golyót küldöttünk el; minden ostromra való ágyutalp, minden tervrajz elvitetett, a zsandárság lovai a lovasságnak adatnak át, az ezredeket újon szervezik, s minden ezred két századdal szaporítottatik. Ma három órakerkezett erre a parancs. A tüzérség reorganisatiojáról is beszélnek, mely egy harmaddal fogna megerősíteni, de az utóbbi hír csak felhivatalos.“

— A „Nordd. Allg. Ztg“ azt mondja, hogy az utóbbi időben egyáltalában nem történtek semmi diplomatai tárgyalások a luxemburgi kérdésben; ezen ügy teljesen szünetel.

Gabonaár Kolozsvárt ápril 18-án 1867.

(Alsó a. mérő, középpár.)

Tisztabúza 4 frt 20 kr. Elegybúza 3 frt 50 kr. Rozs 3 frt 10 kr. Árpa 2 frt 70 kr. Zab 1 frt 66 kr. Törökbuza 3 frt 4 kr. Pityóka 1 frt — kr. Marhabús fontja belváros 14, külvárosban 12 kr.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Április 18-kán: 5% Metaliques 100 frt 57.— 5% Nemzeti kölcsön 100 frt 68.10. Kamat 58.50. 1860. Kölcsön 80.10. Bankrészvény 706.—. Hitelintézeti részvény 200 frt 165.60. London 10 ft st. 100 frt 23 1/2, kr 132.20. Ezüst 130.—. Cs. királyi arany 6.23.

Április 16-kán: Földtehermentesi kötvény Magyarországi 70.50. Erdélyi 65.75.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

NEM HIVATALOS.

Lakváltoztatás.

Alóli tisztelettel jelentem a n. érd. ur rendnek és a t. cz. hölgyközönségnek, hogy szállásomat belsenutczából áttettem **belső tordautozába 122 sz. a. Vikol-házhoz**, a hol mindennemű **szalma, hárs, rískása, és selyem kalapokat**, a mostani kor kívánalmainak megfelelő csinnal elkészítik, valamint minden **női pipéréhez** tartozó czikkeket a legutányosb árban pontos szolgálat mellett elvállalok, egyszersmind minden színti **tollakat, takarítok és fodritok**. Továbbá van szerencsém jelenteni, hogy már használt szalmakalapokat takarítás és átalakítás végett, valamint fehér kalapokat más színre festés végett is elvállalok. Micséi és Tarsa szalmakalap gyára legújabb divatképpel meghozatván, a t. közönség tetszés szerint választhat azokból. Vidéki megrendeléseket pontosan teljesítek. Kolozsvárt, ápril havában 1867.

Burekardt Ágostonné
sz. KETSKEMETI KATALIN,
női pipere készítő és szalmakalap tisztító.

(114) 20% (6-12)

Hótel

„WANDL.“

Bécs.

Stadt Petersplatz Nr. 12.

Első rangú hótel kedvező központi helyen a legkényelmesebb berendezéssel. 200 szobát foglal magában, miért is szüntelen jó szállásra lehet számítani. Kérnek a Bécsbe érkezők, hogy a bérkocsik által ne engedjék magokat más szállodába vitetni holmi ürügy alatt, p. o. hogy a „Wandl“ szálloda már tele van; mert Bécsben a bérkocsik a t. cz. utasoknál formászerinti kereskedést üznek és őket csak azon szállodákba viszik hol a legtöbb borsralót kapják, míg a fenn nevezett szálloda az oda hajtó kocsiknak jó elvöl indulva ki semmi borsralót nem ad.

Szoba ár 60 krtól 4 frtig napjára. Nagy szállások salonnal hasonlólag mérsékelt áron.

(149)

Nemesített rozsák!

(1-3)

Alóli tisztelettel jelentem a rózsá-kedvelőknek, hogy egy jól rendezett **rózsá-oskolám** van, a melyben igen jó fajta **külföldi rózsá-fajok** léteznek, katalógussal, kinumerizálva, saját neveikkel ellátva, kiírva színe; alakja; melyből a legegészségesebb példányok találatnak jutányos árban.

Parapli és veres ákátszokkal is szolgálhatok.

DÁN LÁSZLÓ, mű-kertész.

Lakásom: alsó-szenutczában a Muzeum kertben.

(139)

(6-10)

Haszonber.

Radnóthon a gróf Bethlen Camilló ur tulajdonában levő négy országos vásár (Július, november, január és április) vámo-

lasi joga és a vásártérteni korcsomároltatási jog egy évre haszonbérbe kiadó. Értekeztni e tárgybán szóval, vagy bérmentesített levélben radnóthi gazdatiszt Márkos Ferenczel.